ISSN: 2147-088X

HUMANITAS

ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

SAYI / NUMBER : 2

GÜZ / AUTUMN 2013

NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

NAMIK KEMAL UNIVERSITY FACULTY OF ARTS AND SCIENCES

HUMANITAS

Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi
International Journal of Social Sciences
ISSN: 2147-088X

Uluslararası Hakemli Dergi

Sayı / Number: 2
Güz / Autumn 2013

TEKİRDAĞ 2013

HUMANITAS
Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi
International Journal of Social Sciences
Sayı / Number: 2 Güz / Autumn 2013

Yönetim Merkezi / Management Centre
Namık Kemal Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Namık Kemal Mahallesi
Kampüs Caddesi, Nu.: 1
59030 Tekirdağ - TÜRKİYE
Tel: + (90)282 250 2601
Belgeç / Fax: + (90) 282 250 9925
Elmek / Email: humanitas@nku.edu.tr
Genel Ağ / Web: http://humanitas.nku.edu.tr/
Baskı Yeri / Printedby
Ege Reklam Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mahallesi, Ziyapaşa Caddesi, No:4
Ataşehir / İstanbul **Matbaa Sertifika No:** 12468
Tel: + (90)216 470 44 70 /
Belgeç / Fax: + (90) 216 472 84 05
Elmek / Email: ege@egebasim.com.tr
Genel Ağ / Web: www.egebasim.com.tr

Humanitas **- Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, Bahar ve Güz olmak üzere yılda iki sayı olarak yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Humanitas,

- MLA (Modern Language Association) International Bibliography, New York, USA;
- EBSCO Publishing, Massachusetts, USA;
- CEEOL (Central and European Online Library), Frankfurt, ALMANYA;
- ASOS (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi), TÜRKİYE;
- ARASTİRMAX Bilimsel Yayın İndeksi, TÜRKİYE;
- Namık Kemal Üniversitesi AÇIK DERGİ İndeksi, TÜRKİYE tarafından taranmakta ve dizinlenmektedir.

Humanitas **- International Journal of Social Sciences** is a double blind peer-reviewed international journal published twice a year *Spring* and *Autumn*.

Humanitas is indexed in:

- MLA (Modern Language Association) International Bibliography, New York, USA;
- EBSCO Publishing, Massachusetts, USA;
- CEEOL (Central and European Online Library), Frankfurt, GERMANY;
- ASOS (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi), TÜRKİYE;
- ARASTİRMAX Bilimsel Yayın İndeksi, TÜRKİYE;
- Namık Kemal Üniversitesi OPEN JOURNAL Index, TÜRKİYE

OKUR YORUMLARI / LETTRES

Lütfen yayımlanan yazılar hakkındaki yorum, görüş ve önerilerinizi Yayın Yönetmenine gönderiniz.

Readers are highly encouraged to express their comments, views or suggestions on published articles to the editor:

Doç. Dr. /Assoc. Prof. Dr. Ali TİLBE: atilbe@nku.edu.tr

Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr. Sonel BOSNALI: sbosnali@nku.edu.tr

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

20. YÜZYILIN BAŞINDA TÜRK AYDINLARININ JAPONYA'YA BAKIŞI VE "MUSAVVER JAPON ÇOCUKLARI" KİTABI

Cafer ULU[1]
Cahit KAHRAMAN[2]

Öz: Türk Japon ilişkileri çok eski bir geçmişe dayanmamasına rağmen, sağlam temellere dayanmaktadır. İki tolum arasında mesafeler çok uzak olsa da Türk halkı, Japon halkına karşı büyük bir ilgi ve sempati duymuştur. Bu ilginin temel kaynağı Japonların Türkler gibi geleneklerine bağlı bir toplum olasının yanında, asırlardır Osmanlı Devletinin hasmı olan Rusya ile 20.yüzyılın başlarında Japonların da sorunlar yaşaması hatta savaşmasının da etkili olduğu anlaşılmaktadır. Buna benzer gerekçelerle Japonlar da Türk halkına aynıyla mukabele etmiş ve onlar da Türklere karşı büyük ilgi duymuşlardır. Bu uzaktan sempati II. Abdülhamit döneminde somut bir hal almış ve 14 Temmuz 1889'da 655 kişi ile Ertuğrul gemisinin Japonya'yı ziyaretiyle taçlanmıştır. Bu ziyaret ve arkasından yaşanan felaket iki toplum arasındaki sevgiyi en üst seviyeye çıkarmıştır. Daha sonraki yıllarda coğrafyası uzak ama kaderleri benzer olan iki toplum birbirlerini yakından takip etmeye devam etmiştir. Türk aydınları, Japonlarla yaşadıkları yenilik-gelenek tartışmalarını benzer şekilde yaşamış ve Japonların geleneklerini koruyarak gelişmiş toplum olma çabalarını takdirle karşılamışlardır. Bunun bir yansıması olarak Türk aydınlar, Japonlar hakkında kitaplar yazmışlar veya diğer ülkelerde yazılanları tercüme ederek, uzak dostlarını Türk toplumuna tanıtmaya çalışmışlardır. Bunlardan biri makalemizin konusunu teşkil eden "Musavver Japon Çocukları" kitabıdır. Bu kitapta Japon çocuklarının giyim kuşamları, oyunları ve oyuncakları, çeşitli alanlardaki eğitimleri uzunca işlenmiş ve onların hayat tarzı ve eğitimleri takdir edilmiştir. Ayrıca bu kitap Türk aydınlarının Japonlara bakış açısını tespit bakımından önemli bir kaynak niteliğindedir.

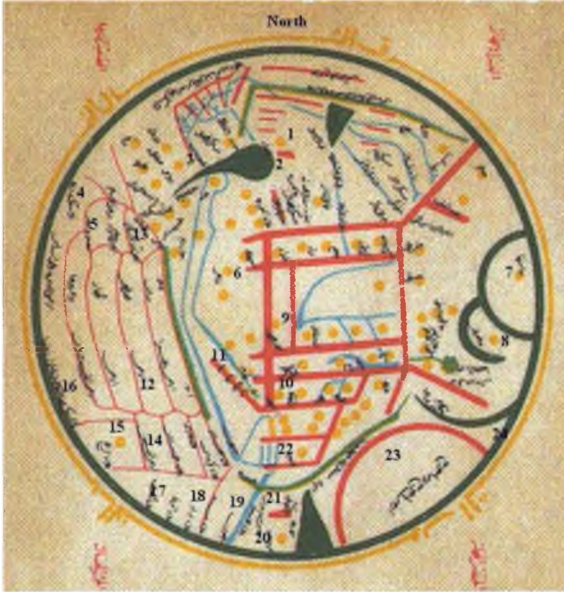
Anahtar Sözcükler: Türkler ve Japonlar, Japon Çocukları, Japon Çocuklarının Eğitimi.

1 Yrd. Doç. Dr., Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü. culu@nku.edu.tr
2 Yrd. Doç. Dr., Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü. ckahraman@nku.edu.tr

1. Türkler ve Japonlar

İlk Türk Japon ilişkileri, çok eski bir tarihe dayanmasa da köklü bir geçmişe sahiptir. Daha hiçbir siyasi ilişki kurulmamışken bile Japonya Türk yazarların dikkatini çekmiştir. Örneğin 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmut Japon ülkesinden söz etmiştir (Tekeli, 1985). "Çaparka" veya "Cabarka" olarak adlandırdığı Japonya'da konuşulan dilin bilinmediğini zikretmiştir (Resim-1)[3]. Bunun gerekçesini de bu ülkenin uzak olması ve araya denizlerin girmesini göstermiştir. Kâtip Çelebi de Cihannüma isimli eserinde Japonya'dan bahsetmiştir. Harita üzerinde Japonya ülkesini göstermiş ülkenin idari yapısından kültürüne kadar pek çok konuda bilgi vermiştir (Karlığa, 2009: 360).

Resim-1

Kaşgarlı Mahmut'un Dünya Haritası (11. yy.)

1986 yılında Tercüman Gazetesinde çıkan "Türkçede Japonya" başlıklı yazısında, Japonya hakkında yazılmış telif ve tercüme kitapların azlığına dikkat çekmektedir (Tercüman, 6.6.1986). Osmanlı döneminde ilk kapsamlı eser Abdürreşit İbrahim'in "Âlemi İslam ve Japonya'da İntişaratı İslam" (1912) olarak görülürken, Cumhuriyet döneminin ilk önemli telif eseri Bozkurt Güvenç'in "Japon Kültürü"(1980) kitabı olmuştur. Oğuz Karakartal Japonya ve

3 http://www.danstopicals.com/kashgari.htm

Japonlar üzerine 1875-1928 yılları arasında Osmanlıca olarak yayınlanmış bibliyografyada 25 kitap ve 100 makale (yazılar) olduğundan bahsetmiştir (Karakartal, 1996). Ali Merthan Dündar "Japonya Tarihi Siyasisi" kitabında, arşivlerde Osmanlı döneminde yazılmış veya tercüme edilmiş 55 Osmanlıca eserden söz etmektedir (Dündar ve Eriş, 2007).

Türk bilgin ve yazarları Japon ülkesi ve Japonlar hakkında bazı bilgileri kitaplarında yazmışlarsa da siyasi olarak Türk-Japon ilişkileri ancak 19 yy'ın son çeyreğinde başlamıştır. II. Abdülhamit döneminde Türk Japon ilişkileri özel bir yere sahip olmuştur. İlişkilerin bu denli gecikmesinin ana sebebi, 1868 yılına kadar Japonya'nın uluslararası politikadan uzak durmasından kaynaklanmaktadır. 1868'den sonra imparator Meiji (Mutsuhito/1868-1912) ile modernleşme sürecine giren Japonya uluslararası sahneye çıkmıştır.

Osmanlı Japon ilişkilerinin yoğunlaştığı dönemde Osmanlı Devletini II. Abdülhamit (1876-1909) idare ederken Japonya'yı da Meiji idare etmektedir. Bu yıllarda iki ülke temelde ortak bir düşmana sahipti; Japonya zamanla kendini yarı sömürge haline getirmiş Avrupa ile daha adil anlaşmalar yapmak istiyordu, Osmanlı Devleti de buna benzer bir durum içerisinde Avrupa'nın Kapitülasyonları ile zor duruma düşmüştü. Ayrıca Avrupa'nın bir parçası olan Rusya, hem Osmanlı hem de Japonya'nın rakibiydi. Zaten 1904-1905 Rus Japon savaşında Japonya'nın galibiyeti Osmanlı sultanını çok memnun etmişti.

1867 yılında Kafkasya bölgesine bazı Japonların gelerek bu bölgede çay yetiştirmek istedikleri bazılarının da İstanbul'a gelerek yetkililerle Türkiye'de çay yetiştirmenin mümkün olup olmadığı konusunda bazı görüşmeler yaptıkları düşünülmektedir. Bu tarihlerde Türk gazeteleri de Japonya konusunda bazı haberler yapmaya başlamıştır[4]. Meiji döneminde Osmanlı Devletine bazı elçiler gönderilmiş ve yakından tanımak istemiştir. İlk resmi temas 1871'de İwakura başkanlığındaki heyette Japon Dışişleri Bakanlığı kâtibi Fukuchi Genichiro da gelmiştir. Bu heyet İstanbul'da çeşitli temaslarda bulunduktan sonra ülkelerine dönmüşlerdir. Fukuchi'nin ziyaretinden 7 yıl sonra 1878'de Japon harp gemisi Seiki İstanbul'a gelmiştir. II. Abdülhamit bu gemi kaptanı ve subaylarına nişan vermiştir. 1881 yılında da başka bir heyet Prens Kato Hito başkanlığında İstanbul'a gelmiştir. Padişah tarafından çok iyi karşılanan heyete nişanlar verilmiştir. 1887 yılı Ekim ayında Japon İmparatoru Meiji Mikado'nun amcası Prens Komatsu eşi ile İstanbul'a gelmiştir. Dolmabahçe Sarayında misafir edilen heyet Japon İmparatorunun en büyük nişanı olan "Chrysanthemun" nişanını Sultana takdim etmiştir.

Japonya tarafından yapılan bu ziyaretlere karşılık olarak Osmanlı Devleti de Bahriye Miralayı Osman Bey komutasında Ertuğrul Firkateynini görevlendirdi. Bu yolculukta yol boyunca Müslüman halkların yaşadığı memleketlere Halifenin mesajları ulaştırılacak en nihayetinde de Prens Komatsu'nun ziyaretine iade-i ziyaret olacaktı. Ertuğrul gemisi 14 Temmuz 1889'da 655 kişi

4 Hakikat, 11 Ocak 1872 nüshasında Japonya'nın Yokohama şehrinden yazılan mektuba yer vermiştir.

ile yola çıktı. Geminin değişik memleketleri ziyaretleri ve yolculuk 1 yıl sürdü. 7 Haziran 1890'da Yokohama limanına demirledi.

Osmanlı gemisi ve mürettebat Japon halkı tarafından coşkulu bir şekilde karşılanmıştır. Gemi komutanı ve bazı subaylar Japon İmparatoru tarafından kabul edilmiştir. Gemi komutanı Osman Bey, İmparatora II. Abdülhamit'in mektubunu, Osmanlı Devletinin en büyük devlet nişanını ve kıymetli hediyeleri takdim etmiştir. Ertuğrul gemisi 3 ay Japonya'da kalmıştır. 15 Eylül 1890'da dönüş yoluna çıkmış ancak Japon sularından çıktıktan sonra büyük bir fırtınaya yakalanarak kayalıklarda gemi parçalanmıştır. Bu kazada sadece 69 kişi kurtulabilmiştir. İmparator Meiji kurtulan bu kişileri 2 Japon gemisiyle İstanbul'a göndermiştir. Bu ziyaret Japon ve Türk halklarının birbirlerine büyük samimi bağlar kurmasına neden olmuştur. Japon halkı ölen askerlerin aileleri için yardım kampanyaları yapmış toplanan paralar, dönemin ünlü gazetecilerinden ilk Müslüman Japon Shōtaro Noda ve Yakındoğu Ticaret Komitesi Başkanı Torajiro Yamada tarafından 1892'de İstanbul'a getirilmiştir. Sultan II. Abdülhamit tarafından huzura kabul edilen bu yazarlar daha sonra uzun süre İstanbul'da kalmışlar ve Osmanlı subaylarına Japonca öğretmişlerdir.

Bu olay Türk Japon İlişkilerinin yeni bir boyut kazanmasına neden olmuş ve 20.yy. başında Osmanlı aydınlarının Japonlar ve Japonya'ya daha fazla ilgi duymaya başlamıştır. Bu dönemde Japonlar hakkında ki eserleri ya tercüme etmişler veya özgün olarak yeni eserler kaleme almışlardır. Eserlerde Japonların 30 yıl gibi kısa bir sürede yaptıkları terakkinin tüm milletlere örnek olması gerektiği vurgusu yapılmıştır. Hatta Osmanlı toplumunun Japonları örnek alması gerektiği ifade edilmiştir. Satı Bey tarafından Şark Tiyatrosunda 19 Nisan 1329 (1911) verilen bir konferansta; "Bizim gibi terakki yolunda çok geri kalmış olan, artık büyük bir süratle ilerlemek mecburiyetinde bulunan milletler için Japonlar, en büyük ehemmiyetle tetkik edilmek lazım gelen numunelerdendir." ifadesini kullanmıştır (Satı Bey, 1329).

Japon tarihi ve hanedanı hakkında övgüyle bahsedilmiştir. Japonların homojen bir millet oldukları, dünyanın en eski milletlerinden oldukları, 25-30 asırdan beri safkan olarak kendini koruyan ve bu süre zarfında "vatan ve kan" değiştirmedikleri ifade edilmiştir (4-12.).

Japonya'nın kısa sürede eğitimde yaşadığı gelişme Osmanlı müelliflerinin dikkatini çekmiştir. Özellikle hızlı bir şekilde okullaşmaları ve eğitim oranlarının artması dikkat çekici bulunmuştur. Avrupa ve Amerika'dan öğretmen getirmeleri ve oralara öğrenci göndermelerinden övgüyle bahsedilmiştir. Japonya'da erkek çocukların % 40'ı kız çocuklarını % 16'sı mekteplere devam ederken, kısa bir süre sonra 1903 yılında erkek çocukların % 96'sı, kız çocuklarını % 87'sinin okullara devam ettiği bilgisi verilmektedir (31.).

2. Yazar Fatma Ünsiye[5] Hanımın Gözünden Japon Çocukları ve Eğitimleri

Makalenin temelini oluşturan, müellif Fatma Ünsiye'nin "Resimli Japon Çocukları" eseri kitap olarak yayınlanmadan önce İctihad'da kısım kısım yayınlanmıştır.[6] Eser Rusça yazılmış bir kitabın tercümesi olsa da, konu başlıkları ve içinde yer alan yorumları bakımından özgün bir çalışma niteliği taşımaktadır. Ayrıca tercümesi yapılan eserin Osmanlıca tercümesine yazar Fatma Ünsiye'nin kendi hikâye ve olay eklemeleri de söz konusudur (Ünsiye, 1328: 9).

Kitabın giriş kabul edebileceğimiz ilk kısmında genel anlamda İnsanın çocukluk evresini tanımlamış, yazarın bu konudaki değerlendirmeleri yer almıştır. Toplum için çocukların ne kadar önemli ve değerli olduğunu onları günahsız, masum ve bir çiçeğin goncası gibi tanımlayarak ifade etmiştir. Gelecek nesillerin de bu çocuklardan oluştuğunu vurgulayarak çocuklara verdiği değeri ifade etmiştir. Çocukların bazı toplumlarda unutulduğu ve değer verilmediğini ifade ettikten sonra, hele özürlülerin (dilsiz, kör ve yürüyemeyen) hepten unutulduğunu yazmıştır. Bu noktada doğuda bulunan ve "küçük cüsseli" Japonların farklı olduğunu söylemektedir. Bu değerlendirmeden sonra bize tercümesi yapılan kitap hakkında da ipucu verecek şu ifade kullanılmaktadır; (7) "bin senelik Ruslar Japonlara tepelendiklerinden sonra akıllarını toplar toplamaz evvelce hakir gördükleri Japonları öğrenmeye kalkıştılar: lügatlerini, adap ve adetlerini memleketlerini tarz maişetlerini geleneklerini, maliyelerini vs. karış karış ölçmeye ve öğrenmeye koyuldular."Bu cümleden anlaşılıyor ki çalışmasını yaptığımız bu kitap Rusların Japonlar hakkında yaptıkları araştırma bilgilerini ve bu araştırmayı Japon çocuklarından başlamak suretiyle yaptıklarını ifade etmektedir. Yine anlaşılmaktadır ki bu eser orijinal Rus kaynaklı kitabın çok kısa bir özetini içermektedir (8).

Bu bilgileri aktardıktan sonra yazar, Japon çocukları hakkında kendi düşüncelerine yer vermiştir. Japon çocuklarının tüm dünya toplumlarına örnek olduğunu ifade ettikten sonra, şüphesiz ki Japon çocuklarının Çin Seddi'ni aşarak Batıya taşacağı öngörüsünde bulunmaktadır. Bu açıdan Japon çocuklarını en azından kitap sayfalarından tanınması ve çocuk sahibi anne ve babalara Japon çocuklarının eğitiminin bir örnek olması temennisinde bulunmaktadır. Japonya'da doğan çocukların çok şanslı olduğunu belirterek, ülkede yürürlükte olan ve büyüklerin sahip olduğu haklardan çocukların da sahip olduğunu belirtmektedir. Çocukların toplumun istikbali için önemli bir parçası olduğunu ve onlara ne denli önem verildiğini şöyle yazmaktadır; "Japonlarca çocukları kırmak, baltayı milletin bacaklarına vurmak demektir. Japon çocukları çiçeklerden haz eden Japonlar için ruh sahibi çiçekler gibidir."

5 Fatma Ünsiye kitabın iç kapak kısmında ifade edildiğine göre Amerikan İnas Mektebi öğrencilerinden ve öğretmenlik yapan bir müelliftir.
6 İctihad, sayı 30, 1 Eylül 1327, s.824-830; İctihad, sayı 31,15 Eylül 1327, s. 846-848; İctihad, sayı 32, 1 Teşrin-i evvel 1327, s. 868-870; İctihad, s. 33, 15 Teşrin-i evvel 1327, s. 882-883; İctihad, sayı 37, 15 Teşrin-i evvel 1327, s.937-947.

Japonlar, çocukları küçük ve zayıf görmezler. Yaratılış itibarıyla bir fil il karınca aynı kabul edildiği gibi, Japon bir çocuk büyük bir insan gibi kabul edilir. Japonlar büyüklere gösterdikleri saygıyı çocuklara da gösterirler. Her ne kadar durum böyle ise de çocukları şımartacak davranıştan kaçınırlar ve bu yüzden Japon çocukları şımarıklık ve küskünlük nedir bilmezler. Japonlarda aile kurmak çok önemli ve kutsal bir olaydır. Aile kurmuş olanlar meyve veren ve sahibini zengin eden bir aile ağacı gibi görülürken, aile kurmayanlar "sadece ateşinden yararlanılan odunluk ağaç nazarıyla bakılmaktadır. Japonlarca aile teşkil edenler insanların en bahtiyar ve mesutları addedilmektedir (10).

2.1. Japon Çocuk Oyuncakları

Japonların çocuklara verdikleri değer, onlara yaptıkları oyuncaklara da yansımaktadır. Bu bakımdan dünyanın hiç bir yerinde Japonya'da ki kadar çeşitli oyuncağa rastlanmaz. Oyuncak çeşitlerine bakıldığında, aklınıza gelebilecek her şeyin oyuncağı yapılmaktadır. Panayırlarında haftalık pazarlarında, kalabalık mahallelerinde mutlaka oyuncak satanlara rastlarsınız. Köy kasaba ve şehirlerde ve mahallelerinde oyuncak satanlar görülür. Birkaç evli köylerde bile mutlaka şehirlerde satılan oyuncaklardan bulunur. Mukavvalardan, kibrit çubuklarından tahta kırıklarından, çöplerden, sazlardan ilginç ve dayanıklı oyuncaklar imal ederler. Yel ve su değirmenleri, mutfak takımları, gemiler, bebekler ve mukavva kâğıt parçaları veya çeşitli kırıntılardan yapılır. Zihnen tasarlanan ve çevrede gözle görülen eşyaların küçük çeşitleri oyuncak mağazalarında bulunabilir. Narin malzemelerden yapılmış oyuncakların yanında teneke ve diğer madenlerden yapılmış ve kırılmayan oyuncaklar imal edilmiştir. Bu oyuncaklar kırılmaksızın Japon çocukları tarafından oynanmaktadır. Tüm bu milli ve diğer oyuncaklar hakkında bilgiler ve bunlar hakkındaki talimatlar Japon Eğitim Bakanlığı tarafından okulların kütüphanesinde bulundurulmaktadır. Bu oyuncaklar eğitimde de aktif olarak kullanılır. Okumaya, matematiğe, resme dair pek çok oyuncak okullarda mevcuttur. Bu açıdan bakıldığında kendisi eğitimci olan Fatma Ünsiye Hanım oyuncakların eğitimde kullanılması konusuna dikkat çekmektedir.

Bu oyuncaklara bağlı olarak çocuklara roller verilir ve yeni yeni oyunlar üretilir. Asker, süvari, bahçıvan ve çiftçi olurlar. Bu şekilde çocuklar kendilerine verilen görevleri başarıyla icra edinceye kadar tekrar ederler ve böylece yeteneklerini geliştirirler (11).

2.2. Matsuri

Japonya'da Milli yortulara "matsuri" denilirdi. Bu yortularda büyük küçük herkes eğlenirdi. Anne baba çocuklar beraber meydan oyunları yapardı: koşarlar, zıplarlar, sıçrarlar bu oyunları seyrederken bunları terbiye etmek için kullanırlardı. Faik Sabri de çocuklar için tertiplenen çeşitli bayramlar sebebiyle, Japonya çocukların cennetidir demiştir (Sabri, 1938).

Matsuri münasebetiyle türlü türlü orta oyunları çıkarırlar. Bu oyunlarda bazen büyükler seyirci bazen küçükler seyirci olur. Japon matsurilerini seyir eden Avrupalıların dikkatini çeken şey bu büyük kalabalıkta kimsenin burnunun bile kanamadan huzur içinde vakit geçirmeleridir. Matsuriler sürekli geniş

çayırlarda, deniz kenarlarında, kurumuş nehir yataklarında, göl kenarlarında yapılır. Bu eğlence alanlarında sahne oyunları, cambazlar, güreşler, sporlar, atlıkarıncalar, hatıra hayale gelmeyecek eğlenceler düzenlenir.

Günümüzde de matsuri geleneği devam ettirilmektedir. Yıl boyunca çeşitli matsuriler tertiplenir. Bunlardan en meşhur olanı şüphesiz yaz aylarında düzenlenen O-Bon matsuridir. Eski takvimde 15 Temmuzda gerçekleştirilen bu yortu, yeni takvime göre Ağustos ayında yapılır. Ataların ruhları eve geri döndüğüne inanılan bu yortu, ruhları karşıladıktan sonra bir kaç gün eğlendirip tekrar uğurlama töreni ile son bulur. Matsuriler hem dini, hem eğlence amaçlı tertip edilir. Yine yaz döneminde tüm ülkede kutlanan bir başka festival Havai Fişek yarışmalarıdır. Çocuk ve yaşlı herkes geleneksel giysiler içinde bu eğlencelere katılır.

2.3. Sahne Oyunları

Tiyatro biçimindeki yerlerde tarihi ve milli oyunlardan çocukların anlayacağı oyunlar burada sergilenir. Sahnede, orta oyunu ve meddahlar gibi gösteriler, karagöz sahnesine benzer gösteriler yapılır. Ayrıca devlet adamları ve ölmüş önemli kişiler büyük resimler halinde gösterilir. Bu yolla Japon çocukları tarihlerindeki önemli kişiler hakkında bilgi verilir. Burada yine Japonların köy hayatları, çiftçiliğe ait manzaralar, ülke coğrafyalarında bulunan yanardağlar, şelaleler, nehirler gibi bilinmesi gereken yerler gösterilir (Ünsiye, 1328: 14). Ahmet Kabaklı, Kabuki tiyatrosunu ortaoyununa benzetmiştir.[7] Yine Yılmaz Çolpan, Japon Nō ve Kabuki tiyatrolarının tarihsel gelişimi ile ilgili ayrıntılı bilgi vermektedir (Çolpan, 1964).

2.4. Japon Çocukların El İşleri

Japon çocuklarına maharetli ve yararlı el işleri yaptırmak ve kabiliyetlerini ortaya çıkarmak için çocuklara balçıktan cisimler yaptırmaktadırlar. Öncelikle bir yer kazdırılır ve buradan çıkan toprak elenir ve balçık yapılır. Bir müddet ayaklarıyla çiğnerler. Bu balçıktan açık havada veya tenteler altında ustaların gözetiminde taş masalar üzerinde cisimler yaptırılır. Bunlar çeşitli vahşi ve diğer hayvan şekilleridir. Bu balçık hayvanlar açık havada kurutulur ve sonrasında boya ile boyanır. Mesela bir at şeklinde balçığı burada görebiliriz. Bu oyuncaklar hazır olduktan sonra piyangoya koyularak toptan satışa çıkarılır. Bu satıştan kazanılan para öksüzlere harcanır (Ünsiye, 1328: 15).

2.5. Japonya'da Çocuklara Eşya Satanlar ve Oyuncakçılar

Japon çocuklara eşya satanların yanlarında birer talimname bulundurması usuldendir. Satıcılar yalan söylemeyecekler, yemin etmeyecekler, çocuklara kötü davranmayacaklar, fazla para almayacaklar, alıverişe alıştırmayacaklar, çocukların anlayacağı dilde konuşacaklar ve argo konuşmayacaklar, bu gibi satıcılar üstün ahlak sahibi kabul edilir ve kendilerine "mürebbi bayi" yani öğretici bayii unvanı verilmiştir. Şunu da söylemeliyiz ki Japonlar hırsızlık veya yalan söylemek bilmezler, biri eşyasını sokakta bırakmış olsa diğeri asla ona dokunmaz. Orada bütün memleket bir aile olup tüm vatandaşlar bu ailenin bir

7 Türk Edebiyatı, sayı 153, Temmuz 1986, s. 14

ferdi gibidir. Dolayısıyla aile fertlerinin birbirini soyması düşünülemez. Kuru meyve, yaş meyve, şeker helva kurabiye, simit şerbet, tatlılar vs. satanların bozuk mal satanlara büyük cezalar vardır. Yine bu satıcılar üzgün çocukları eğlendirmek için milli şarkılar söyler ve sattığı eşyaya ait özlü sözler söyler. Niyete bakmak ve talih denemek şeklinde eşya satmaya müsaade vardır. Satıcılar çocukları para hesabına tartıya ve ölçüye alıştırırlar. Çocuklara tarihlerini öğretmek için Japon tarihinde önemli olayların basıldığı resimli kâğıtlara sattığı ürünü sararlar ve eğitirlerdi. Bu gibi satıcıların maharetleri sayesinde küçük çocuklar ticarete alışırlardı (16).

Japonlar günümüzde de hediye paketlerine çok önem verirler. Özellikle hediyeyi saran kâğıt ve kurdalye dikkatli bir şekilde incelendikten sonra hediye paketi açılır. Özenle açılmasının sebebi, itinayla sarılmış olmasıdır. Japonlar bir hediye paketini asla yırtarak açmazlar.

2.6. Havada Japon Çocukları

Japonya'da yapılan uçurtmalar planörlerle rekabet eder derecede gelişmiş denilse mübalağa olmaz. İpe bağlanarak uçurulan bu uçurtmaların pek çok çeşitleri vardır. Kuş, balık, cin, şeytan, hayvan, kelebek şeklinde yapılmış uçurtmalar vardır. Çocuklar uçurtma yarışları yaparlardı. Bazı çocuklar yapışkanla uçurtmalarının üzerine cam kırıkları yapıştırırlardı ve havada diğer rakibin uçurtmasını ipini bu cam vasıtasıyla koparmaya çalışırlardı. Bunun dışında uçurtmalar üzerine bazı şekiller yapıştırılırdı ve birkaç uçurtma yan yana geldiğince çeşitli şekiller oluşurdu. Mesela fil resmi, ayı resmi, balık resmi oluşurdu. Özel uçurtma üreten fabrikalar ve sadece bunları satan uçurtma mağazaları vardır.

Teknolojinin gelişmesi ve bilgisayar oyunlarının hızla yayılması, Japon çocuklarının uçurtma ile oynamalarına engel olmuyor. Günümüzde, uçurtma (Tako-age) ve topaç (Koma) gibi eski oyunlara geri dönüş görülmektedir.

2.7. Karlar ve Buzlar Üzerinde Japon Çocukları

Kuzey Japonya'da kar yağıp sular donduğu zaman kar yığınlarından, binalar, hayvanlar, cisimler yapılır. Buzlar üzerinde mahir bir şekilde kayılır ve kızak yarışları düzenlenir. Kış ayları Japon çocukları pek çok eğitimin de verildiği bir zamandır. Hatta bazı ilginç deneyler bile yapılmaktadır, mesela zehirli canlı bir yılanı berrak bir suyun içine koyup dondururlar ve kış boyunca öylece bırakırlar. Bahar geldiğinde ılık bir suya koyarlar, yılan yavaş yavaş hareket etmeye başlar. Böylece yılanın donduktan sonra tekrar çözüldüğünde ölmediklerini tecrübe ederler.

Kışın çetin geçtiği bölgelerde çocuklar kar/buz evleri (Kamakura) inşa edip, arkadaşlarıyla bu evlerin içinde oynamaya bayılırlar. Hokkaido adasında her yıl Şubat ayında düzenlenen Buz Festivali bu geleneğin devamı niteliğindedir. Buzdan şaheser sayılacak tarihi şahısların heykelleri yanı sıra, çizgi film karakterleri ve çeşitli boyutlarda şatolar, tapmaklar yaparlar.

2.8. Uzun Kış Geceleri

Kış günlerinin uzun geceleri Japon çocukları için ayrıca bir okul gibidir. Bu uzun gecelere özel eğlenceler düzenlenmiştir. Masallar, hikâyeler, rivayetler okuyup insanı iyi ahlaka sevk eden oyunlarla meşgul olurlar. Bazen büyük konaklara toplanan çocuklarla saatlerce satranç oyunu oynanır. Milli şarkılar okunur. *Uta Garuta* dedikleri oyunlar ile tren, posta, oyunları oynarlar. Bu oyunlara mahsus talim kitapları vardır. *Hanafuda Karuta* dedikleri 200 adet kâğıt oyunu, Japon edebiyatını temsil eden gayet eğlenceli bir oyundur. Bu oyunda kaybedenlere maskara elbisesi giydirilir, yüzüne pudra veya kömür sürülerek ortada oyun oynatılır. Kısacası kış akşamlarına mahsus "tandır masalları aracılığıyla" Japon çocuklarına Japon klasikleri güzelce öğretilir. Japonya'nın tüm köy, kasaba, şehir, deniz, nehir gibi önemli şeylerinin isimleri öğretilir. Ayrıca coğrafya ve tarih oyunları vardır. Hatta matematik öğreten oyunlar düzenlenir. Bu oyunlar öğretmen gözetiminde oynanması usuldendir. Yine bu oyunda bazı cezalar vardır.

Japonya'da çocuklar için özel üretilmiş satranç (*Şōgi*) oyunun 40 taşı vardır. Tahtası 81 haneye bölünmüştür. Bu satranç benzeri oyunda deve-fil-aslan taşlarına rastlanır. Çocuklara özel tavla (*İ-go*) da 360 taşlı tavladan ibarettir. Velhasıl doğu ve batıdan alınan oyunlar Japon milletine ait özellikler eklenerek Japonlaştırmışlardır.

Japon çocukları masal ve hikâyeyi severler. "*hyaku nin isshu* " ismi altında "100 şair 100 şiir (*vaka*)" hikâyesi her evde vardır. Japonya'da da bizdeki gibi "mangal"(*İrori*) vardır. İşte bu mangal başında toplananlar zikredilen hikâye kitabından okuyarak bilgilenirler. Hikâye okunduğu zaman evin uzak bir odasında bir kandil yanar. Hikâyenin bazı yerlerinde anlatıcı çocuklardan birine git kandilden bir fitil çek de getir diye emir verir. Kandilin fitli azaldıkça alev azalır ve oda loş olur. Bu şekilde Japonlar çocuklarına karanlığa alıştırılır ve karanlıktan korkmamaları sağlanır. Hikâye sonunda son çocuk karanlıktaki odaya giderek sönmüş kandili getirmekle kahraman unvanını alır. Önemsiz gibi görülen bu tür oyunlarla Japon çocukları küçük yaştan adet, adap ve cesareti öğrenir. Eğlencelerde daima öksüz ve kimsesiz çocuklar için kapılar açıktır.

2.9. Japon çocuklarına hurafelerden korkmamaları nasıl öğretilirdi?

Japonya'da insanlar bazı hurafelere sahiptir. Bu hurafeler: Mezarlığa yakın yerlere, idam meydanlarına, korkunç hikâyeleri olan kalıntılara gündüzün bir düzine milli bayrak dikilir. Bu bayrak dikilen yerdeki evde çocuklara çok korkunç cin ve şeytan hikâyeleri anlatıldıktan sonra, bir çocuğa git de filan mezar üzerindeki bayraklardan birini al getir denir. Korkanlar getirmese de cesurların gidip sağlam bir şekilde dönmeleri üzerine diğer çocuklarda olaya dahil olarak iradelerini güçlendirilirdi. Neticede bu batıl inançlardan ve korkularından kurtulurdu.

2.10. Hina-Matsuri

Martın üçüncü günü Japon kız çocuklarına mahsus yortusudur. "Hinamatsuri" dedikleri bu yortu bir hafta devam eder. "Hinamatsuri" yortusundan iki hafta önce oyuncakçı dükkânlarında kızlara özel oyuncaklar getirilir ve aileler de bu

oyuncaklardan kız çocuklarına alırlar. Bu özel günde kız çocukları kimono denilen uzun elbise giyerler ve kuşak sararlar. Bu kuşaklar bizde tantanalı, süslü, püsküllü, sırmalı, uçkurları andırır. Bu gün annelerde süslü elbiselerini giyinerek kız evlatlarını hısım ve akraba ve ahbabı ziyarete götürürler. Bu gün aileler evlerinde misafir kabul edecek şekilde silip süpürürler. Ayrıca fildişinden sedeften ve tunçtan kaplar ve süslemelerle donatırlar. Evlerde misafirlere ikram edilmek üzere şeker, kuru meyveler çıkarılır. Misafirlere çay ikram edilir. Kız çocukları büyük canlı bebekler gibi ortada gezerler. Her ailede de asırlardan kalma bebekler saklanmaktadır. Her asrın bebeği zamanın modasına göre elbise ve kıyafetle giydirilmesi usuldendir. Bazı evlerde iki üç yüz çeşit kuklalara, bebeklere, rastlanır. Hatta bu bebeklerin üzerinde geçmiş asırlardan kalma yemek çeşitlerinden örnekler asılmıştır. Japonlar böyle tarihi bebeklere milli müze takımı gözüyle bakarlar ve çok dikkatli bir şekilde yerinde korurlar. Bazı Japon kızları gelin olduklarında ailelerine ait bebeklerden bazılarını yanlarında götürürler. Hatta bu bebeklerin isimleri ve özellikleri evlilik sözleşmesine yazılır. Söz konusu yortuda bebeklere mahsus mutfak takımları ve malzemeleri sergilenir. Hanedan imparatoru tasavvur edilen bebeklerin etrafında bulundurulan saraylı kız bebeklerine büyük ihtimam gösterilir. "Hinamatsuri" yortusu bitince meydana çıkarılan bebekler ile takımları yeniden temizlenip yerlerine yerleştirilir.

Günümüzde de her yıl kutlanan bu bayram, evlerde kurulan Hina-Dana süsleri eskisi kadar göz alıcı ve ihtişamlıdırlar. Sözü edilen oyuncak bebeklerin yıpranması veya bozulması halinde, Şintō mabetleri ya da Budist tapınaklarına bırakılırlar. Burada yılda bir kez düzenlenen Kuyō ritüelinde bu oyuncak bebekler yakılarak, onlarla oynamış kişilerin sağlıklı büyümelerine yardımcı oldukları için şükranlarını iletirler. Bu inanç Animizm ile ilişkilendirilir.

2.11. Tango

Mayısın beşi Japon erkek çocuklarına mahsus "*Tango no sekku*" dedikleri festivaldir. Bu festivalden iki hafta öncesinde mağazalarda erkek çocuklara mahsus oyuncaklar sergilere çıkarılır. Eski zaman ok takımı, süvariler, pehlivanlar, babayiğitler, meşahir (ünlü kişiler)in bebek ve oyuncakları çıkarılır. Savaşan insanlar, cin ve periler, teşhir edilirler. Samuray yani derebeyleri ile silahşorlar kılıç, mızrak, bayrak, gürz, gibi aletler teşhir edilir. Bunların tamamı erkek çocuklara yönelik olarak hazırlanır ve sergilenir.

Yine bir ailenin senelerden beri toplayıp korudukları tarihi askeri milli oyuncaklarından erkek çocuklara özel olanları yortu münasebetiyle ortaya çıkarırlar. Çocuklar bir diğerine ziyaret edip takımlarını sergiler. Şekerler, çikolatalar, tatlılar misafirlere ikram edilir. Sonra erkek çocuklar, baba, amca ve erkek akrabalar tarafından gezdirilirler. Çocuklardan bazıları milli eski kıyafetleri giyerler. Bir mahallede bir erkek çocuk dünyaya gelmişse bir yıl boyunca evin kapısına bayrak dikilir. Bazı evler ise bayrağın yanında pencerelerini kapılarını çeşitli fenerlerle süslerler. Bir balık şeklinde kâğıttan maketin ağzına pamuk çubuğu koyarak havaya asarlar. Rüzgârın etkisiyle kâğıt balık kabarır. Böylece havada durur. Bu gibi havadaki balıklar Japon ülkesine

ilginç bir manzara verir. Havadaki balıkların Japon halkını afetlere karşı koruyacağına inanılır.

Beş Mayısta kutlanan erkek çocukları bayramında kullanılan Sazan balığı maketleri, cesaretin ve gayretin timsalidir ve Japon çocuklarına bu balık gibi metanetli ve çalışkan olmaları söylenir (Sabri, 1938).

2.12. Eski Adetlere Riayet (Âdeti Kadimeye Riayet)

Japonya'nın iç bölgelerinde yaşayıp şehir hayatından uzak olan ailelerin çocukları son baharda yortu yaparlar. Bu yortu üç yaşma ulaşanlara özel olup teşrinievvelin birinci günü her evde üç yaşma girmiş çocukların saçları ilk defa tıraş edilir. Bu güne kadar erkek çocuklarına kız elbisesi giydirilip bu tarihten itibaren erkek çocuklarının saçları Çin usulü "kâküllü" tıraş olunur. Şimdi (1913) bu adet günden güne kalkmakta uygulayanların sayısı azalmaktadır.

Eski takvime göre Ekim ayında kutlanan bu bayram, günümüzde her sene 15 Kasım'da kutlanmaya devam edilir. Şiçi-Go-San olarak bilinen bu kutlama, yedi ve üç yaşındaki kız çocukları ile beş ve üç yaşındaki erkek çocuklarını kapsamaktadır (Tanaka ve Miyata, 1999). Çocuklar bayramlıklarını giyerek, aileleriyle birlikte ünlü dini mabet veya tapınaklar ziyaret edilir. Hasadın bittiği günlere de rastlaması, tanrılara şükran anlamı da içeren bu festival, aileler burada çocuklarının sağlıklı büyümelerini dilerler. Fatma Ünsiye bu yortunun kaybolmaya yüz tuttuğunu söylese de, kutlamalar günümüzde tüm ülkede geniş katılımlarla devam etmektedir.

2.13. Çocukların Dünyaya Gelişi

Japonlar çocukların dünyaya gelişine de ayrıca dikkat edilmektedir. Onlara göre kışta soğuk havalarda ve yaz sıcaklarında dünyaya gelen çocuklar ile sonbahar ve ilkbaharda dünyaya gelen çocuk arasında büyük fark vardır. İki baharda dünyaya gelen çocukların yüzde doksanı yaşadığı halde kışın ve yazın doğan çocuklarda aksi hal olur. Bu yüzden çocuk isteyen aileler çok ince hesaplar yaparak baharda doğacak şekilde planlarını yaparlar.

2.14. Yardıma Muhtaç Çocuklar

Japonya'nın her vilayetinde kimsesiz ve yardıma muhtaç çocuklar için bir darülaceze vardır. Engelli ve akıl sağlığı bozuk olan çocukların velileri tarafından idare olunan bu yerler şefkatli bir aile ortamı şeklinde hazırlanmıştır. Mesela birinin yardıma muhtaç olan çocuğun tedavi, terbiye ve gerekli eğitimi alan evladı varsa, bu aile işini gücünü bırakıp onunla uğraşamayacağından dolayı bu yetimhaneye bir miktar para vererek burada çocuklarına bakılmasını sağlamaktadır (Ünsiye, 1328: 30).

2.15. Çocuk Çocuğun Dadısıdır

Japon çocuklar konuşup eli iş yapar hale geldikten sonra yapabilecekleri işleri yapmaya başlarlar. Bunlardan biri de çocuk bakımıdır. Bir araya getirilmiş birkaç çocuğun büyük olanı küçüğünü giydirir, eğlendirir ve gezdirir. Bu gibi alıştırmalar hep ders talim ve tekrar üzerine devam eder. Mesela oynamaya çıkacak çocukların giyinmelerini kendileri yaparlar. Kendileri giyinemedikçe; "başı açık yalın ayak sokağa çıkılmaz ya" diye kendilerine sorulunca giyinmek

durumunda kalırlar (32). Başkaları tarafından ihtiyaçları karşılanan çocukların kabiliyetleri gelişmez ve "ver yiyelim" "ört yatalım" "bağla canım çıkmasın" diye daima başında bir dadı ister. "İnsanlar dadılarıyla yaşaması gerekseydi dünyaya dadılarıyla gelmeleri gerekirdi". Nerede var öyle dadılı doğmuş mahlûk? Japonlar bu hususta haklı mıdırlar, haksız mıdırlar, hükmedemeyiz. Ancak onlar aile terbiyesinde üstündürler. Ben de bu usulün bizde tatbik edilmesi temennisini ediyorum.

Japonya'da bizdeki gibi bakıcı veya temizlikçi anlayışı yoktur. Her anne kendi çocuğuna bakmakla mesuldür ve bunun için asla bakıcı tutmaz. Evde çocuğun eğitimini anne üstlenir. Evlere temizlikçi çağırma alışkanlığı da yoktur. Temizlik, evin tüm bireyleri tarafından yapılır. Çocukların okul aşamalarında da hal böyledir. Japon okullarında dahi temizlikçi kavramı yoktur. Temizliği öğretmenler ve öğrenciler el ele vererek, hep birlikte yaparlar.

2.16. Yemek Yeme Adabının Öğretilmesi (Yemek İmtihanı)

Japon çocukları "aile okulunda" sınıftan sınıfa sınavlarla geçerler. Bu tatlı imtihandan biri de sofra başı imtihanıdır (Resim-2). Tüm aile, sofraya katılmaya hazır olan çocuk komşu akraba ahbap, çocuklarından aynı arzuda olanları bir araya getirilir. Bizim eski Türklerin ve şimdiki Türkistan Türklerinin "desturu havan" dedikleri uygulama gibidir. Bu uygulamada bir tarafta kaşıkla yenecek çorba gibi yiyecekler, el maharetiyle yenecek kılçıklı balıklar, daha ötede çatal ile yenen şeyler, diğer bir tarafta da çay, çikolata, kahve, şekerleme gibi kendilerince yenip içilecek gıdalar yerleştirilmiştir. Ayrıca sofraya Japon milli yemeklerinden olan pirinç yemeği de yerleştirilir (44). Bu gün giyilen elbiseler de geleneksel elbiselerden olması gerekirdi. Sofrada otururken "dizüstü" veya "bağdaş" kurarak geleneklere göre 4-5 çeşit yemekten yiyecekler. Bu sınavda bir jüri çocukların başarılı olup olmadıklarına karar veriyordu.

Heyetin meydana çıkan çocuklarda aradığı durum şöyle idi (46);

1- Yemek yeme sınavına giren öğrencilerin elbisesinde yemek lekesi var mı?
2- Tabaklarına, yiyebilecekleri kadar yemek alınmış mı?
3- Yemekler bitmiş mi ve kullanılan sofra kirletilmiş mi?
4- Yemekler, dudak ve yüz kirletilmeden yenilebilmiş mi?
5- Sofrada bir şey kırılmış mı? Sofrada düzen intizam bozulmuş mu?
6- Aralarında kavga etmiş mi? Kimse kimseye kıskançlık yapmış mı?
7- Yüzler gülerek ağlamayarak yemek yenmiş mi?
8- Kapatılması gereken yiyeceklerin üzerleri kapatılmış mı?
9- Peçete ve havlular kullanılmış ise ilk andaki gibi katlanılmış mı?
10- Su içilecek miktarda içildikten sonra bardakta fazla artık bırakılmış mı?
11- Sofraya bir şey dökülmüş mü?
12- Belirlenen zaman içinde yemek yenmiş mi?

Resim-2 Japon çocuklarının sofra imtihanı

Bu kıstasları başaran çocuklar şereflerine düzenlenecek yemeklerde ve davetlerde ebeveynlerinin yardımına ihtiyaç duymadan "diplomalı olarak " yemeklerini yerler.

Japon çocukları günümüzde de daha küçük yaşlardan ahşap çubuklarla yemeye alıştırılır. Yemeğe başlarken ellerini önünde birleştirip *İtadakimas* (zahmet ve nimetlere şükran) demeği öğretilir. Ayrıca, çocuğa uzun süre oturabilmesi, yemek sırasında kalkıp gezinmemesi gerektiği de öğretilir.

Sonuç

19. Yüzyılın sonlarında başlayan Osmanlı-Japon ilişkileri giderek gelişmiştir. Özellikle 20. Yüzyılın başında yaşanan Japon-Rus savaşı Osmanlı toplumunun ilgisinin daha fazla Japonlara yönelmesine neden olmuştur. Ayrıca Japonlarla aynı düşmana sahip olmak olgusu yine Osmanlıların Japonlara daha sempati ile bakmalarına neden olmuştur. Bu ilgi siyasi alanda olduğu gibi eğitim alanında da yaşanmıştır.

Osmanlı müellifler, Japon toplumsal yaşamı ve eğitim sistemini anlama amacıyla çeşitli eserler yazılmıştır. İncelemesini yaptığımız ve tanıtmaya çalıştığımız bu eser de bunlardan biridir. Japonya'nın Osmanlı coğrafyasına uzak olmasından dolayı belki bizzat oraya gidip araştırma yapılmamışsa da

Japonya hakkında yazılan kitapların çevrilmesi yolu benimsenmiştir. Bu ve benzeri eserlerden anlaşılmaktadır ki Japonlar yeni nesillerinin eğitimine büyük önem vermiştir. Hatta Meiji ile başlayan süreçte kimsenin eğitimi ihmal etme lüksüne sahip olmadığı, temel eğitimin geniş halk kitlelerine götürülmesi gerektiği, kız veya erkek çocukların mutlaka eğitimden geçirilmesi prensibine inanılmıştır. Bu eğitim de hayatın her alanına yayılmıştır. Tüm bayramlar, doğum günleri, uzun kış gecelerindeki ocak başı konuşmaları, tüm merasimler, üretilen hikâyeler vs. çocukların eğitimiyle ilgili bir temele dayandırılmıştır.

Müellif Fatma Ünsiye Hanım Rusça bir eserin çevirisini yaptığı "Musavver (Resimli) Japon Çocukları" kitabında, Japonların çocukları için sosyal yaşamda nasıl bir eğitim verdiklerini başlıklar halinde incelemiştir. Bir çocuğun tarihine ve medeniyetine bağlılığından cesaret kazanmasına, yemek âdetinden geleneksel kıyafetlere, oyunlar hatta oyuncakların nasıl bir Japon çocuğun eğitiminde kullanıldığını başlıklar halinde ele almıştır. Yine kitapta resimlere de yer verilmiştir.

Fatma Ünsiye'nin bizlere aktardığı bu kitap, Japon çocuk adetleri ve geleneklerine ışık tutan bir eser olarak önemi bu günlerde daha da anlaşılmaktadır. Kitap, günümüz Japonya'sı ve Japonları ile karşılaştırma fırsatı vermiştir. Yüz yıl önce yazılmış bu kitabın tekrar incelenmesi, bizlere birçok eski gelenek ve göreneğin günümüzde de yaşatıldığına tanıklık etmekle birlikte, sağlam temellere oturmuş Japon kültürünün yüz yıl sonra da değişmeden yaşatılacağının göstergesidir.

KAYNAKÇA

Çolpan, Y. (1964). *Japon ve Çin Tiyatrosu*. Ankara: İzlem Yayınları.

Güvenç, B. (1980). *Japon Kültürü*. Ankara: Türkiye İş Bankası.

İbrahim, A. (1912). *Âlemi İslam ve Japonya'da İntişaratı İslam*. İstanbul: Ahmed Seki Bey Matbaası.

Karlıağa, B. ve Kaçar, M. (2009). *Doğumunun 400. Yıl Dönümünde Kâtip Çelebi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Sabri, F. (1938). *Bugünkü Japonya*. İstanbul: Yedi Gün Neşriyat.

Satı, M. (1329). *Büyük Milletlerden Japonlar ve Almanlar, (Japonların Seciyeleri, suret-i telakkileri*. İstanbul: Kader Matbaası.

Tekeli, S. (1985). *İlk Japon Haritasını Çizen Türk Kaşgarlı Mahmud ve Kristof Kolomb'un Haritasına Dayanarak En Eski Amerika Haritasını Çizen Türk Amirali Piri Reis*, Atatürk Kültür, Ankara: Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.

Tanaka, S. ve Miyata, N.(1999). *Nenjūgyōji Jiten*. Tōkyō: Sanseidō.

Ünsiye, F.(1328). *Resimli Japon Çocukları*. İstanbul: Dersaadet.

THE VIEWPOINTS OF TURKISH INTELLECTUALS ON JAPAN IN THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY AND THE BOOK "ILLUSTRATED JAPANESE CHILDREN"

Abstract: Though the relations between Turkey and Japan do not date back long, they have been established on solid grounds. Despite the distance between the two countries, Turkish people have had great interest and sympathy towards the Japanese. The source of this interest relies on the fact that both Japanese and Turkish societies are built upon traditions. Moreover, similar to Ottoman Empire which had conflicts through centuries with Russia, the Japanese also had problems such as war with Russia during early 20th century. As a reflection of these facts, Japanese people have been good towards the Turkish and responded likewise. This sympathy became tangible during the reign of Abdulhamid II and was crowned with the official voyage of frigate Ertugrul on 14 July 1889 with 655 people on board. This visit and the catastrophe which followed it amplified the affection between the two societies. Both countries, geographically away but with similar destinies, have continued to follow one another. Similar to their Japanese counterparts, Turkish intellectuals were involved in the debates about reformism and traditionalism, and had deep respect to the Japanese for their struggle to become developed while staying close to their traditions. As a result of this, Turkish intellectuals wrote or translated books about the Japanese and tried to introduce theirJapanese friends to their own society. One of these books is the subject of our article, nomely "Musavver Japon Çocukları" (Japanese Children Illustrated). The apparel, games and toys and the training of Japanese children in various areas are covered densely; their ways of life and their education are appreciated in this book. Additionally, this book stands as an important resource for identifying the standpoint of Turkish intellectuals about the Japanese.

Key words: Turkish And Japanese, Japanese Children, Education OfJapanese Children.